

Výroční zpráva Grantové agentury České republiky

za rok 2014

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE	2
2. ORGÁNY GA ČR A KANCELÁŘ GA ČR.....	4
2.1 Předseda GA ČR.....	4
2.2 Předsednictvo GA ČR	4
2.3 Vědecká rada GA ČR	7
2.4 Kontrolní rada GA ČR.....	14
2.5 Kancelář GA ČR.....	16
3. ÚČELOVÁ PODPORA GRANTOVÝCH PROJEKTŮ	17
4. PROJEKTY GA ČR V ROCE 2014	20
4.1 Standardní projekty.....	20
4.2 Postdoktorské projekty	24
4.3 Juniorské projekty.....	24
4.4 Projekty na podporu excelence v základním výzkumu	25
4.5 Mezinárodní projekty (bilaterální).....	26
4.6 Mezinárodní projekty (Lead Agency granty)	27
4.7 Způsob hodnocení návrhů projektů	28
4.8 Hodnocení ukončených grantových projektů	29
5. MEZINÁRODNÍ AKTIVITY	30
6. KOMUNIKACE GA ČR	33
6.1 Ocenění za nejúspěšnější výsledky.....	34

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE

GA ČR je organizační složkou státu, jejímž posláním je účelovou formou podporovat základní výzkum, a to výhradně z veřejných prostředků. Svoji činnost zahájila v roce 1993. Od té doby poskytuje každoročně v rámci vyhlášených programů na základě výsledků veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji finanční podporu na vědecké projekty jak pro erudované vědce a týmy, tak pro mladé a začínající vědecké pracovníky. Vedle toho financuje mezinárodní vědecké projekty.

GA ČR podporuje základní výzkum napříč všemi vědeckými disciplínami členěnými do pěti základních skupin oborů: technických věd, věd o neživé přírodě, lékařských a biologických věd, společenských a humanitních věd, zemědělských a biologicko-environmentálních věd.

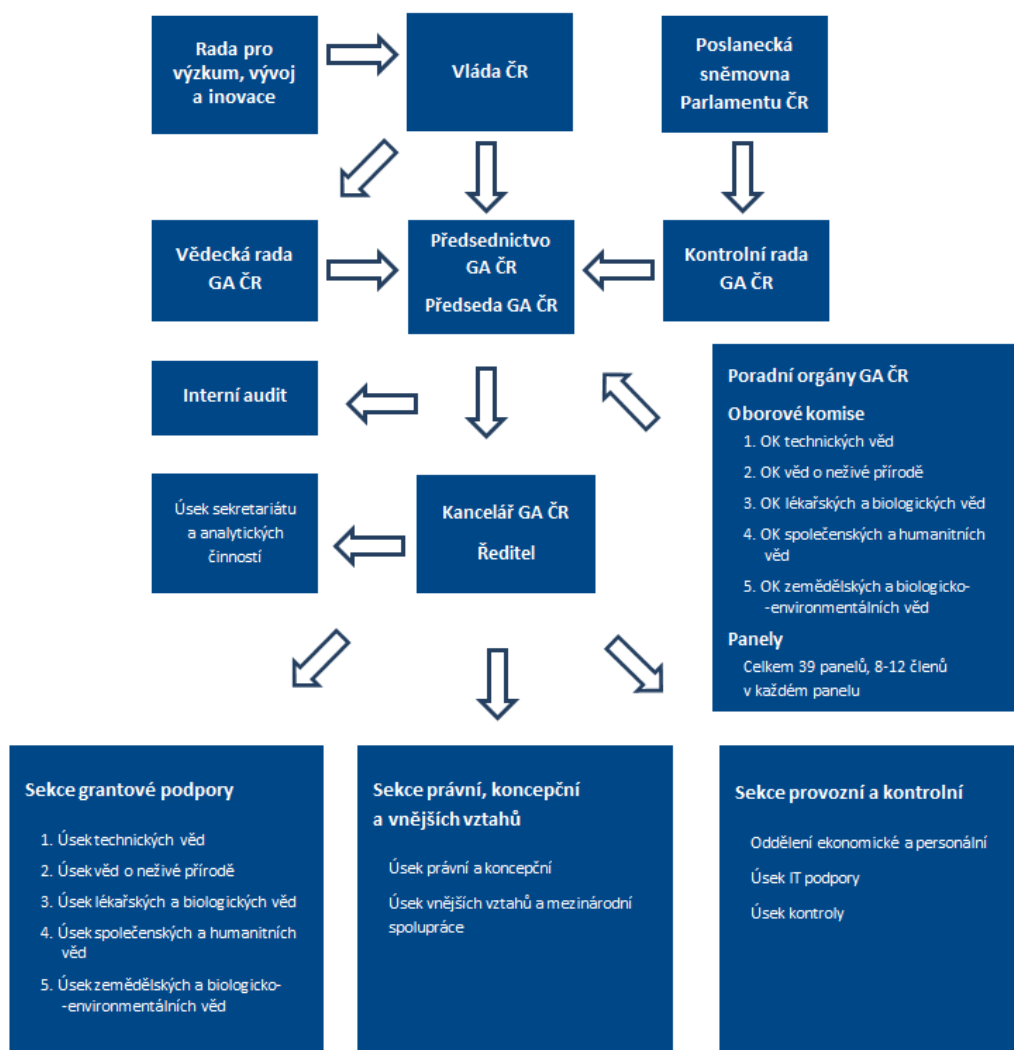
Jde o jedinou instituci tohoto typu s tímto posláním v České republice. Při své činnosti se řídí zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací). Samostatně hospodaří s účelovými a institucionálními prostředky přidělenými přímo ze státního rozpočtu.

K hlavním cílům GA ČR patří zejména:

- prostřednictvím veřejných soutěží ve výzkumu a vývoji finančně podporovat vědecké projekty zaměřené na základní výzkum mezinárodní úrovně,
- podporovat a dále rozšiřovat mezinárodní vědeckou spolupráci v základním výzkumu,
- přispívat k vytváření atraktivních podmínek pro profesní dráhu mladých a začínajících vědeckých pracovníků,
- dbát na to, aby státní prostředky byly co nejúčelněji využívány ve prospěch české vědy,
- zajistit co nejvyšší míru informovanosti o svých aktivitách a záměrech, a to nejen u odborné, ale i širší veřejnosti.

Zpráva o činnosti GA ČR za rok 2014 zahrnuje informace o aktivitách předsednictva GA ČR, vědecké rady GA ČR, kontrolní rady GA ČR a Kanceláře GA ČR. Dále jsou ve zprávě obsaženy informace o účelové podpoře, kterou v roce 2014 GA ČR poskytovala na řešení grantových projektů. Zpráva se rovněž zabývá jednotlivými typy podporovaných projektů, a to jak hodnocením návrhů projektů podaných v rámci vyhlášených veřejných soutěží, tak i hodnocením ukončených projektů. Určitý prostor je věnován také mezinárodní spolupráci GA ČR a aktivitám v oblasti PR.

Schéma č. 1: Organizační struktura

2. ORGÁNY GA ČR A KANCELÁŘ GA ČR

Orgány GA ČR tvoří předseda, předsednictvo, vědecká rada a kontrolní rada. Činnost GA ČR po organizační a administrativní stránce zajišťuje Kancelář GA ČR.

2.1 Předseda GA ČR

Předseda GA ČR (dále jen „předseda“) zastupuje GA ČR navenek a jedná jejím jménem ve všech jejích záležitostech. Předseda je členem předsednictva, které je výkonným orgánem GA ČR.

Po rezignaci prof. PhDr. Petra Matějů, Ph.D., který byl předsedou do 30. září 2014, byl následně jmenován předsedou prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc., na základě usnesení vlády ze dne 1. října 2014.

Předseda se účastní jednání vědecké rady GA ČR a většiny jednání kontrolní rady GA ČR. Dále se účastní jednání parlamentního výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky při obhajobě návrhu rozpočtu a státního závěrečného účtu rozpočtové kapitoly GA ČR.

Předseda zastupuje GA ČR při jednáních na nejvyšší úrovni v mezinárodních organizacích Science Europe, European Science Foundation a Global Research Council. Reprezentuje GA ČR na významných konferencích a dalších akcích vyplývajících zejména ze spolupráce se zahraničními grantovými organizacemi.

2.2 Předsednictvo GA ČR

Předsednictvo GA ČR (dále jen „předsednictvo“) je výkonným orgánem GA ČR, jehož úloha a postavení jsou vymezeny v ustanovení § 36 odst. 5 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Předsednictvo schvaluje vyhlášení veřejných soutěží, rozhoduje o uzavření smluv nebo o poskytnutí účelové podpory na řešení grantových projektů, předkládá vládě ke schválení návrh statutu GA ČR a jeho změn a předkládá návrh rozpočtu GA ČR. Předsednictvo koordinuje činnost oborových komisí jakožto poradních orgánů GA ČR, které posuzují a hodnotí návrhy grantových projektů s žádostmi o udělení podpory.

Předsednictvo má pět členů včetně předsedy. Funkční období členů předsednictva je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na dvě po sobě následující období. Členy předsednictva jmenuje

a odvolává vláda na návrh RVVI. Na základě usnesení č. 447 ze dne 19. června 2012 jmenovala vláda na druhé funkční období následující členy předsednictva:

- prof. PhDr. Petr Matějů, Ph.D. (předseda) – společenské a humanitní vědy;
- prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc. (místopředseda) – vědy o neživé přírodě;
- prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc. – technické vědy;
- prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych. – lékařské a biologické vědy;
- prof. Ing. Otomar Linhart, DrSc. – zemědělské a biologicko-environmentální vědy.

Složení předsednictva bylo změněno s platností od 1. října 2014, kdy usnesením č. 803 jmenovala vláda na základě návrhu RVVI předsedu a členku předsednictva:

- prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc. (předseda) – vědy o neživé přírodě;
- prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc. (místopředseda) – technické vědy;
- prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych. – lékařské a biologické vědy;
- prof. Ing. Stanislava Hronová, CSc., dr. h. c. – společenské a humanitní vědy;
- prof. Ing. Otomar Linhart, DrSc. – zemědělské a biologicko-environmentální vědy.

Na říjnovém zasedání předsednictva informoval předseda o jmenování prof. RNDr. Bohuslava Gaše, CSc. místopředsedou GA ČR.

Základní činnost předsednictva vyplývá z harmonogramu hodnocení grantových projektů, které zahrnuje posouzení nově podaných návrhů grantových projektů, posouzení průběhu řešení grantových projektů pokračujících z minulých let a hodnocení výsledků řešení ukončených grantových projektů.

V roce 2014 se uskutečnilo celkem 12 zasedání předsednictva včetně jednoho dvoudenního výjezdního zasedání. Informace z jednání předsednictva jsou k dispozici na webových stránkách GA ČR – www.gacr.cz.

V lednu 2014 se předsednictvo zabývalo především schválením zadávacích dokumentací standardních projektů, juniorských projektů a mezinárodních projektů pro rok 2015 a schválením hodnocení odložených závěrečných zpráv navržených oborovými komisemi.

V únoru 2014 se uskutečnilo společné zasedání předsednictva s předsedy a místopředsedy oborových komisí, na kterém se předsednictvo ve spolupráci s poradními orgány věnovalo hodnocení běžících projektů a rozhodlo o předčasném ukončení projektů s nedostatečnými výsledky. Uvolněné

prostředky byly následně alokovány na nové projekty, jimž podpora nemohla být udělena pro nedostatek prostředků. Na únorovém zasedání předsednictva byly současně vyhlášeny veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích na podporu standardních, juniorských a mezinárodních grantových projektů základního výzkumu s předpokládaným zahájením řešení od 1. ledna 2015. Dále předsednictvo odsouhlasilo změny statutu a jednacího řádu oborových komisí a hodnotících panelů.

V průběhu března předsednictvo přišlo s podnětem zavést hodnocení projektů tzv. kategorií Cn (viz níže), které bylo v pilotním režimu uplatněno. Současně v této veřejné soutěži schválilo v případě projektů podaných členy panelů změnu v harmonogramu posuzování zahraničními zpravodaji.

V dubnu se předsednictvo zabývalo nominacemi projektů na Cenu předsedy GA ČR, přijímáním a kontrolou formálních náležitostí návrhů projektů podaných do soutěží standardních, juniorských a mezinárodních projektů. Současně odsouhlasilo výsledky hodnocení závěrečných zpráv.

V květnu a červnu se předsednictvo, vedle své pravidelné agendy spočívající zejména v projednávání změn v běžících projektech, v součinnosti s Kanceláří GA ČR a poradními orgány věnovalo vyřazování projektů z formálních důvodů (těch projektů, které nesplňovaly náležitosti ve veřejné soutěži) a odvoláním proti vyřazení. Dále se předsednictvo zabývalo zejména první fází hodnocení návrhů projektů. Vedle toho rozhodlo, že hodnocení „splněno s výhradou“ po třetím roce řešení víceletých projektů nebude nadále důvodem k předčasnému ukončení projektu. Současně předsednictvo rozhodlo o financování jednoho mezinárodního projektu od 1. července 2014; jedná se o projekt, který byl na základě opožděného rozhodnutí partnerské německé organizace doporučen k financování. Během května a června byla uzavřena smlouva o spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví ČR.

V červenci a srpnu se předsednictvo kromě běžné agendy zabývalo i nadále vyřazováním projektů z formálních důvodů na základě doporučení panelů a oborových komisí, odvoláním proti vyřazení a schválilo zařazení návrhů projektů hodnocených kategorií Cn na základě doporučení poradních orgánů. V září a říjnu bylo dominantní aktivitou hodnocení návrhů projektů ve druhé fázi. Členové předsednictva se zúčastňovali zasedání panelů a monitorovali proces hodnocení. Současně se předsednictvo zabývalo přípravou zadávací dokumentace, především problematikou mezd v projektech, a rozhodlo o prodloužení termínu podání dílčích zpráv v roce 2015. Dále předsednictvo schválilo materiál ke změnám skupiny grantových projektů na podporu vynikajících mladých vědeckých pracovníků, který byl předložen RVVI. Dne 22. září 2014 se konalo slavnostní předání Cen předsedy GA ČR. Na říjnovém zasedání se předsednictvo rozhodlo neudělovat zvláštní uznání

předsedy v dalších letech a zvláštní uznání předsedy nahradit čtvrtou Cenou předsedy. GA ČR dále uzavřela smlouvu o zajištění aplikace pro vyhledávání zahraničních oponentů se společností EBSCO.

Na výjezdním zasedání ve dnech 1. a 2. prosince 2014 se uskutečnilo společné zasedání předsednictva za přítomnosti 1. místopředsedkyně RVVI, místopředsedy RVVI, místopředsedy České konference rektorů, člena Akademické rady AV ČR, předsedy Rady vysokých škol, designovaného předsedy vědecké rady GA ČR, předsedy a místopředsedy kontrolní rady GA ČR a zaměstnanců Kanceláře GA ČR. Při společném jednání předsednictva s předsedy/místopředsedy oborových komisí předsednictvo rozhodlo o financování celkem 507 standardních a juniorských projektů a v případě kladného hodnocení u partnerských agentur též o financování celkem 15 bilaterálních mezinárodních projektů. Předsedové/místopředsedové oborových komisí podpořili rozhodnutí předsednictva o financování těchto projektů. Zároveň předsedové/místopředsedové oborových komisí přednesli jednotlivě připomínky, které shromáždili z jednotlivých panelů, a hosté se vyjádřili k aktuálním problémům GA ČR. V prosinci předsednictvo také schválilo aktualizaci statutu a jednacího řádu oborových komisí a hodnotících panelů GA ČR.

Veškeré aktivity předsednictva vykonává se záměrem zefektivnit a zkvalitnit postupy při posuzování návrhů grantových projektů a při poskytování účelové podpory na jejich řešení.

2.3 Vědecká rada GA ČR

Činnost vědecké rady GA ČR (dále jen „VR“) se řídí § 36 odst. (3), (6) zákona č. 130/2002 Sb. (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). VR je koncepčním orgánem GA ČR, který zejména navrhuje předsednictvu ustavení a zaměření oborových komisí, skupiny grantových projektů a jejich zaměření, vyhodnocuje vědeckou úroveň GA ČR a navrhuje potřebná opatření. VR má dvanáct členů, které z řad odborníků jmenuje a odvolává vláda na návrh RVVI. Funkční období jejích členů je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na dvě po sobě následující funkční období.

Působnost VR je dána jejím statutem schváleným předsednictvem. Podle tohoto dokumentu VR zejména:

- navrhuje předsednictvu ustavení a zaměření oborových komisí,
- navrhuje skupiny grantových projektů a jejich zaměření,
- vyhodnocuje přínos GA ČR k rozvoji a kvalitě základního výzkumu v ČR,
- projednává a předkládá návrhy na řešení problémů souvisejících s činností GA ČR,
- plní další úkoly stanovené předsednictvem,

- vyjadřuje se i k dalším otázkám, které jí předloží předseda či předsednictvo, kontrolní rada GA ČR nebo RVVI,
- vyjadřuje se k obsahovému zaměření jednotlivých hodnoticích panelů,
- vyjadřuje se k mezinárodní spolupráci GA ČR a napomáhá jejímu rozvoji.

Mandát VR, která pracovala od roku 2010, skončil ke dni 15. září 2014. Již na jaře RVVI vyhlásila výzvu k podávání návrhů na jedenáct členů nové VR. Funkční období nadále pokračuje dvanáctému členovi VR prof. RNDr. Bedřichu Moldanovi, dr. h. c., který byl jmenován v průběhu roku 2013, kdy nahradil na vlastní žádost prof. MVDr. RNDr. Petra Hořína, CSc.

Končící VR pracovala do září 2014 ve složení:

- prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (předseda)
- prof. Ing. Jiří Čtyroký, DrSc. (místopředseda)
- prof. Ing. Miloš Drdácý, DrSc., dr. h. c.
- prof. RNDr. Jan Hanousek, CSc.
- prof. RNDr. Bedřich Moldan, dr. h. c.
- prof. RNDr. Tomáš Jungwirth, Ph.D.
- prof. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.
- doc. RNDr. Jan Konvalinka, CSc.
- prof. Ing. Jiří Málek, DrSc.
- doc. RNDr. Jana Pěkníková, CSc.
- prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc.
- prof. MUDr. Josef Syka, DrSc.

V polovině roku 2014 bylo místopředsedou vlády pro vědu, výzkum a inovace MVDr. Pavlem Bělobrádkem, Ph.D., MBA, odvoláno osm členů RVVI a byla vyhlášena výzva k nominaci nových kandidátů na členy Rady. V září 2014 byla RVVI doplněna o nové členy a jedním z jejích prvních úkolů bylo vyhodnotit seznam kandidátů do VR GA ČR. Na konci roku RVVI na základě tajné volby předložila vládě návrh na členy VR ke schválení. Vláda následně svým usnesením č. 1091 ze dne 22. prosince 2014 VR jmenovala.

Složení VR:

- prof. Ing. Zdeněk Bittnar, DrSc. (předseda)
- prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (místopředseda)
- prof. Ing. Jana Hajšlová, CSc.
- prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
- prof. RNDr. Jan Hanousek, CSc.
- prof. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.
- prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., dr. h. c.
- prof. Ing. Jiří Málek, DrSc.
- prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.
- doc. RNDr. Vojtěch Petráček, CSc.
- prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D.
- prof. MUDr. Julius Špičák, CSc.

VR v roce 2014 (do konce svého funkčního období v září 2014) zasedala celkem čtyřikrát – 8. ledna, 31. března, 30. dubna a 2. července. Pravidelně diskutovanými tématy VR byly například příprava a projednávání rozpočtu GA ČR, plány na další období, informace o průběhu a výsledcích veřejných soutěží, úspěšnost jednotlivých veřejných soutěží, kvalita hodnocení návrhů grantových projektů, zahraniční aktivity GA ČR a činnost Kanceláře GA ČR. VR se dále pravidelně věnovala možným variantám hodnocení vědy v budoucnosti včetně hodnocení *peer review* a aktualizaci metodiky hodnocení vědy pro rok 2014. Předseda a místopředseda na každém zasedání detailně informovali VR o všech činnostech GA ČR.

Hlavní témata, kterým se VR v roce 2014 věnovala:

- juniorské granty,
- projekty na podporu excelence,
- hodnocení kategorií Cn,
- princip Lead Agency,
- hodnoticí panely,
- hrazení mzdových nákladů z grantových prostředků – finanční spoluúčast,
- finanční audit,
- problematika týkající se pořizování výpočetní techniky a investic v rámci projektů,
- Agentura pro zdravotnický výzkum,
- hodnocení úspěšnosti.

Veřejná soutěž nové skupiny projektů, tzv. juniorských grantů, kterou v roce 2011 iniciovala VR, byla poprvé vyhlášena na jaře 2014. Cílem této skupiny projektů je podpořit vynikající mladé vědce, zvýšit míru jejich mobility a také přispět ke zvýšení úspěšnosti mladých badatelů v soutěži o granty v European Research Council. Z analýzy úspěšnosti žadatelů z České republiky totiž vyplývá, že slabinou jejich projektů je velmi často skutečnost, že v době podání projektu neřeší vlastní projekt nebo nevedou tým. V souvislosti s vyhlášením soutěže (a hlavně v návaznosti na postupné utlumení soutěže postdoktorských projektů) vznikla ve vědecké komunitě rozsáhlá diskuse. Řadu kritických ohlasů vyvolala podmínka šestiměsíční zahraniční stáže u uchazečů. VR považuje souvislou zahraniční stáž pro mladé badatele za zcela zásadní a nesmírně důležitou součást jejich kurikula, kterou nelze plnohodnotně nahradit několika krátkými pobyty v cizině. Po obsáhlé diskusi však VR dospěla k většinovému názoru a doporučila umožnit výjimky, které by dovolily v řádně odůvodněných případech jednu šestiměsíční stáž nahradit dvěma kratšími stážemi. Diskuse proběhla i o věkovém limitu 8 let od získání akademicko-vědeckého titulu Ph.D. pro uchazeče a otázce mateřské/rodičovské dovolené. Zde došlo v minulosti k nepochopení, protože ze zadávací dokumentace vyplývá, že doba strávená na mateřské/rodičovské dovolené se do uvedené lhůty nezapočítává. Aby se uchazečům s rodičovskými povinnostmi vyšlo v ještě vyšší míře vstříc, shodli se členové VR v rámci diskuse na návrhu doporučit odstranění věkové hranice 35 let a ponechat pouze zmíněnou osmiletou lhůtu.

VR byla průběžně informována o stavu a průběhu vyhlášené soutěže projektů na podporu excelence v základním výzkumu, do níž GA ČR obdržela 132 návrhů projektů. Celkem bylo na jejím základě podpořeno 12 projektů. Na lednovém zasedání se VR zabývala podnětem ohledně neudělení grantů v oboru matematiky, zatímco byly uděleny tři granty pro fyzikální obory. VR konstatovala, že výsledky jednotlivých kol soutěží nemohou plně odrážet celé spektrum jednotlivých vědních oborů v ČR a že jí nepřísluší vyjadřovat se k hodnocení jednotlivých projektů ani ke stížnostem na průběh hodnotícího procesu, což je úkolem kontrolní rady GA ČR.

Na mimořádném zasedání VR za přítomnosti představitelů kontrolní rady GA ČR byla projednávána stížnost týkající se rozhodnutí předsednictva nefinancovat dva z celkem čtyř projektů na podporu excelence doporučených k financování ze strany oborové komise společenských a humanitních věd. Předseda kontrolní rady GA ČR situaci zrekapituloval a předseda GA ČR následně objasnil poměry v oborové komisi pro humanitní a společenské vědy, přičemž uvedl důvody, které předsednictvo k rozhodnutí neudělit podporu dotyčným dvěma projektům vedly. Na základě stanoviska kontrolní rady GA ČR (a tato stanoviska jsou pro předsednictvo závazná) předsednictvo v tomto případě revokovalo původní závěr a rozhodlo o financování všech čtyř projektů doporučených oborovou komisí společenských a humanitních věd, avšak s výrazným krácením jejich rozpočtů. Zároveň s tím

přijalo předsednictvo i druhé doporučení VR, totiž věnovat značnou pozornost posuzování výše a adekvátnosti požadovaných prostředků u finančně velmi náročných projektů (finanční audit). VR vzala na vědomí všechna fakta i stanovisko kontrolní rady a konstatovala, že nedošlo k porušení žádných pravidel soutěže ani právních předpisů. Na základě tohoto případu se VR hodlá v budoucnu v širší koncepční diskusi podrobněji zabývat problematikou uznatelných nákladů na projekty GA ČR.

Finančně podpořené projekty na podporu excelence po jednotlivých oborových komisích:

- technické vědy: 1 projekt,
- vědy o neživé přírodě: 3 projekty,
- lékařské a biologické vědy: 2 projekty,
- společenské a humanitní vědy: 4 projekty,
- zemědělské a biologicko-environmentální vědy: 2 projekty.

Dalším z témat, kterému se VR v roce 2014 věnovala, byl návrh na zavedení hodnocení kategorií Cn, jenž z podnětu VR vypracovalo předsednictvo. Členové odborných panelů GA ČR si totiž v minulosti opakovaně stěžovali na velmi nízkou kvalitu některých návrhů projektů a na fakt, že i velmi nedostatečné návrhy projektů jsou opakovaně podávány v následujících letech beze změny a jakékoli reakce na odborné posudky domácích a zahraničních posuzovatelů a následná doporučení panelů. Opakované hodnocení takových návrhů projektů nadměrně zatěžuje členy panelů v již tak náročné práci během hodnoticího procesu a zároveň zbytečně zatěžuje rozpočet GA ČR (odborné posudky jsou honorovány). Cílem zavedení hodnocení kategorií Cn proto bylo eliminovat podávání vysloveně nedostatečných návrhů projektů a zabránit jejich „recyklaci“. Bohužel došlo k tomu, že vědecká komunita vyhodnotila informaci o penalizaci slabých projektů (tj. nemožnosti podat návrh projektu v dalším roce) tak, že se bude týkat všech projektů zařazených do kategorie C v prvním kole hodnocení, tj. třetiny všech podávaných návrhů projektů. Kategorie hodnocení Cn se přitom týká pouze návrhů projektů, které vykazují velmi závažné nedostatky. Strohé oznámení na webových stránkách GA ČR mohlo část veřejnosti zmást a mělo být pro větší srozumitelnost přesněji formulováno. VR problematiku opakovaného podávání návrhů projektů nízké odborné úrovně diskutovala a konstatovala, že s tímto opatřením lze v principu souhlasit. VR neměla námitek proti tomu, aby se navrhovatelé a spolunavrhovatelé, kteří předkládají velmi nekvalitní návrhy projektů, nemohli účastnit následující rok soutěže GA ČR, jestliže jejich návrh vykazoval velmi nízkou vědeckou úroveň a byl ohodnocen kategorií Cn. Navrhovatelům projektů hodnocených kategorií Cn je nutné následně sdělit důvody takového hodnocení. V pilotním ověření z celkového počtu 2 133 podaných návrhů projektů bylo na hodnocení Cn navrženo celkem 21 projektů. Soudí se, že samotný návrh na zavedení kategorie Cn snížil míru podávání slabých návrhů projektů, o čemž svědčí i celkově nižší

počet podaných návrhů projektů (v minulých letech jich bylo podáváno až 3 000). VR na základě tohoto výsledku doporučila kategorii Cn uplatnit v příští soutěži, a to v ostrém režimu, tedy s tím, že navrhovatelé velmi nekvalitních projektů nebudou oprávněni podat návrh projektu v dalším roce. Po pečlivém zvážení se ale předsednictvo rozhodlo i v roce 2015 pokračovat v pilotním režimu.

Dále VR na základě diskusí a získaných informací o různých formách spolupráce v dalších evropských grantových agenturách podpořila zavedení hodnocení mezinárodních grantových projektů na principu Lead Agency a byla průběžně informována o spolupráci mezi GA ČR a rakouskou agenturou pro vědu a výzkum (FWF). Na konci roku 2013 byla vyhlášena první společná výzva s lhůtou pro podávání návrhů projektů v únoru 2014, která vzbudila velký zájem vědeckých pracovníků z obou zemí o spolupráci. V roce 2014 byla v pozici vedoucí agentury rakouská FWF. Celkem bylo k agentuře podáno 114 návrhů grantových projektů, z nichž po dohodě s rakouskou agenturou bylo financováno 9 projektů.

Současný panelový systém hodnocení grantových projektů v rámci GA ČR byl vytvořen na konci roku 2008, poprvé byl vyhlášen v roce 2009 a uveden do praxe od roku 2010. Členové VR se v diskusi shodli, že po několikaletém fungování nastala doba na vyhodnocení kvality funkčnosti celého systému (rozložení panelů, efektivnosti jednotlivých panelů, kvality podávaných projektů do jednotlivých panelů a oborových komisí, možnosti snížení či zvýšení počtu panelů a vytvoření širších, multioborových panelů). VR se proto detailně zabývala podněty k možnému rozšíření počtu hodnotících panelů a k případnému vzniku nových mezioborových panelů/programů. Avšak vzhledem k tomu, že bez navýšení finančních prostředků GA ČR není v současné době možné vznik a rozšíření nových panelů doporučit, ponechala si VR tuto problematiku do budoucnosti jako téma, kterým je třeba se zabývat v dlouhodobějším horizontu. VR diskutovala také variantu, při níž by celkový počet panelů byl obecně snížen, jednotlivé panely by měly větší počet členů a měly tak i širší odborný záběr.

Problematika mzdových prostředků v nákladech projektů je v rámci odborné veřejnosti dlouhodobě diskutována. Žádat poskytovatele o mzdy v projektu je možnost, nikoli povinnost. Většina institucí, resp. jejich vedení, však přímo ukládá navrhovatelům, aby do rozpočtu projektu mzdy zahrnovali v maximální dovolené míře. VR opakovaně upozorňovala, že zatímco mzdy pro účelově zaměstnané pracovníky (Ph.D. studenty a postdoktorandy) jsou logickou a oprávněnou součástí nákladů projektu, mzdy klíčových pracovníků příjemce, kteří se podílejí na řešení projektu, silně zatěžují rozpočty návrhů projektů, a přitom *de facto* nahrazují institucionální financování. Předsednictvo proto navrhlo VR prodiskutovat variantu, v níž by mzdy byly spolufinancovány příslušnou institucí. Tím by se

institute přiměřeně podílely na mzdových nákladech těch řešitelů projektu, kteří patří ke kmenovým zaměstnancům instituce (a mají tedy zpravidla vyšší plat). Takto uvolněné finanční prostředky by pak bylo možné využít pro jiné požadavky návrhů projektů. Po diskusi a hlasování VR doporučila předsednictvu model spolufinancování mzdových nákladů grantového projektu uplatnit.

Podnět ke zvýšení míry kontroly požadovaných prostředků (finanční audit) vzešel od kontrolní rady GA ČR. Finanční audit by měl za úkol sledovat přiměřenost nákladů navrhovaných grantových projektů v návaznosti na předpokládané výsledky a na počet úvazků na projektu podle jednotlivých oborů. VR podpořila tento záměr, pokud nepovede ke zvýšeným nákladům a ke zdržení hodnotícího procesu.

Rozpočty návrhů projektů s rozsáhlými investicemi v minulosti enormně zatěžovaly rozpočet GA ČR. Z tohoto důvodu nejsou běžná výpočetní technika a vybavení kanceláří uznatelnými náklady; nicméně v minulosti, pokud bylo v návrhu projektu dostatečně zdůvodněno, že požadovaná speciální technika je nezbytně nutná pro vlastní výzkum, bylo možné ji financovat. VR však dostávala opakované podněty k povolení financovat výpočetní techniku a oslovila s tímto problémem předsednictvo. Předsednictvo konstatovalo, že sami odborníci z panelu nebyli často schopni posoudit oprávněnost požadavku na pořízení techniky, a proto v zadávací dokumentaci v roce 2014 nebylo plánování pořízení výpočetní techniky povoleno. Předsednictvo však nakonec po rozsáhlé diskusi s VR na základě argumentu, že toto opatření může případně diskriminovat některé obory (jako je informatika, teoretická chemie, modelování biologických procesů, bioinformatika aj.), aniž by vedlo k významným finančním úsporám, v příští soutěži možnost zdůvodněného pořízení výpočetní techniky povolilo.

VR průběžně řešila také otázku implementace principu Open Access v rámci České republiky a zejména problematiku úhrad za vydání článků v časopisech v režimu Open Access v rámci uznatelných položek nákladů projektu. Zadávací dokumentace umožňuje v rámci rozpočtu navrhovaných projektů vyčlenit částku určenou na vydávání článků a jiných výstupů projektu. Větší problém nastává po ukončení projektu, kdy není dořešeno, z jakých zdrojů by bylo možné uhradit poplatky za publikování článků vzniklých v rámci projektů GA ČR.

Předsednictvem a předsedou VR byli členové VR informováni o vzniku nové jednotky organizační složky státu – Agentury pro zdravotnický výzkum (AZV), což VR vyhodnotila jako krok správným směrem, který však zcela nenaplnuje původní představy o nové deetatizované agentuře analogické ke GA ČR a Technologické agentuře ČR (TA ČR). Členové VR se domnívají, že snaha o vznik

samostatné grantové agentury pro zdravotnický výzkum má pokračovat. Se vznikem nové organizace je ovšem třeba ošetřit riziko v podobě duplicitního podávání projektů k oběma organizacím. Tomu je možné předejít prostřednictvím vzájemné výměny informací o podaných projektech a vyžádaného prohlášení navrhovatelů. GA ČR poskytuje AZV technickou podporu pro podávání a hodnocení projektů (aplikaci pro podávání a správu grantových projektů GRIS, aplikaci pro vyhledávání zahraničních oponentů SciVal).

VR se na svých zasedáních rovněž zabývala způsobem hodnocení návrhů projektů panely, včetně úspěšnosti projektů v jednotlivých oborových komisích. Za zásadní považuje výběr členů hodnotících panelů a zapojení zahraničních oponentů, kteří mají vysokou odbornou erudici a plně respektují zásady etiky a nestrannosti. Členové VR se na výběru členů hodnotících panelů podíleli.

VR na svém posledním zasedání konstatovala, že GA ČR za 6 let fungování stávajícího předsednictva nastavila v hodnoticím procesu transparentní mechanismy a provedla řadu pozitivních změn ve fungování agentury, která je bezpochyby nejvýznamnější a nejefektivnější agenturou na podporu vědy a výzkumu v ČR v oblasti základního výzkumu. VR doporučila v tomto trendu pokračovat i v budoucnosti.

2.4 Kontrolní rada GA ČR

Činnost kontrolní rady GA ČR (dále jen „KR“) je vymezena ustanovením § 36 odst. 7 zákona č. 130/2002 Sb. KR je kontrolním orgánem GA ČR, který kontroluje rozdělování finančních prostředků GA ČR a hospodaření s majetkem státu, k němuž má GA ČR příslušnost hospodaření, projednává stížnosti na postup poskytovatele při hodnocení návrhu grantového projektu a předkládá svá stanoviska předsednictvu. Stanoviska, která jsou vydávána v rámci kompetence KR, jsou pro předsednictvo závazná.

KR má deset členů, které z řad odborníků jmenuje Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky na návrh právnických osob zabývajících se výzkumem a vývojem. Funkční období členů kontrolní rady je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na dvě období po sobě následující. KR předkládá dvakrát ročně Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky zprávu o činnosti.

Složení kontrolní rady:

- Ing. Václav Rejholec, CSc. (předseda)
- prof. Ing. Stanislav Labík, CSc. (místopředseda)
- prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc.

- prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc.
- prof. MUDr. Vladimír Janout, CSc.
- doc. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.
- doc. Ing. Jiří Masopust CSc.
- prof. RNDr. Emanuel Šucman, CSc.
- Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D.
- Ing. Rudolf Žák

V roce 2014 se KR sešla sedmkrát na řádných a dvakrát na mimořádných zasedáních. Předseda a další členové KR se jako pozorovatelé účastní i zasedání předsednictva, oborových komisí a hodnoticích panelů. Kontrolní rada byla na svých jednáních pravidelně informována předsedou GA ČR o činnosti GA ČR a ředitelkou o činnosti Kanceláře GA ČR.

Hlavní pozornost je ze strany KR věnována především kontrole průběhu procesu hodnocení návrhů grantových projektů v hodnoticích panelech a rovněž procesu hodnocení dosažených výsledků při řešení jednotlivých grantových projektů. KR ve spolupráci s úsekem kontroly věnovala pozornost finančně náročným projektům. Soustředila se na kontrolu činnosti panelů, jež upozorňuje na řádné dodržování ustanovení zadávací dokumentace projektů vzhledem k zadávací dokumentaci, na formální chyby, omyly či nedostatky, které se vyskytovaly při hodnocení a výběru projektů a při rozdělování přidělených finančních prostředků na projekty nebo při hodnocení dosažených vědeckých výsledků. Celkem bylo fyzicky provedeno 70 těchto kontrol. Rovněž byly ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR zkontrolovány protokoly a posudky grantových projektů, na jejichž řešení nebyla poskytnuta účelová podpora. Podobně probíhaly kontroly činnosti na zasedáních vybraných panelů a oborových komisí.

Významným úkolem KR je projednávání a vyřizování stížností na porušení podmínek veřejné soutěže při hodnocení grantových přihlášek, postupu řešení projektů i hodnocení dosažených výsledků. V roce 2014 bylo projednáno a vyřízeno 37 stížností. Tyto stížnosti se týkaly oponentských posudků grantových přihlášek, hodnocení výsledků řešení grantů a dále nízkého zastoupení žen v rozhodovacích pozicích GA ČR.

Zvláště komplikovaným úkolem v rámci sledovaného období byla stížnost oborové komise společenských a humanitních věd na posun v pořadí hodnocení projektů na podporu excelence, kterou provedlo předsednictvo se zdůvodněním, že u projektů č. 14-37038G a 14-36521G je velký nepoměr mezi náklady a předpokládanými výstupy a některé další nedostatky týkající se souladu se

zadávací dokumentací. Tato stížnost byla řešena na dvou mimořádných zasedáních KR a byla vyřešena během jednoho měsíce, při dodržení všech zákonem stanovených termínů, a to přesto, že stížnost byla KR zaslána pozdě, až po zveřejnění výsledků soutěže.

KR GA ČR splnila během roku 2014 všechny úkoly, které jí stanovuje zákon č. 130/2002 Sb. V celkovém pohledu se KR podílela na zkvalitňování využití prostředků státního rozpočtu v oblasti výzkumu a vývoje včetně upevňování role vědy a výzkumu v České republice. Členové KR se velmi aktivně podíleli na práci GA ČR jak svou účastí na pravidelných schůzích, tak zejména účastí na jednáních panelů a oborových komisí, a svou činností tak výrazně přispěli k regulárnímu průběhu soutěží.

2.5 Kancelář GA ČR

Kancelář GA ČR (dále jen „Kancelář“) v souladu se statutem GA ČR zajišťuje odborné, ekonomické, kontrolní, organizační a správní úkony vyplývající z činností realizovaných GA ČR. Kancelář zajišťuje podle pokynů předsedy organizační a administrativní činnosti GA ČR a styk s vnějšími subjekty.

Kancelář zejména připravuje podklady pro jednání oborových komisí a hodnoticích panelů, vykonává veškeré administrativní práce, spravuje rozpočet GA ČR, spravuje databáze projektů a oponentů a informuje veřejnost o činnosti GA ČR. Náklady spojené s činností Kanceláře jsou hrazeny z rozpočtu GA ČR.

Předsednictvo dne 20. července 2014 schválilo změny organizačního řádu GA ČR. Vedle sekce grantové podpory byly zřízeny sekce provozní a kontrolní a dále sekce právní, koncepční a vnějších vztahů, přičemž sekce podpůrných činností byla zrušena. Úsek sekretariátu a analytických činností je i nadále podřízen přímo řediteli Kanceláře.

3. ÚČELOVÁ PODPORA GRANTOVÝCH PROJEKTŮ

Pro rok 2014 byly zákonem o státním rozpočtu přiděleny GA ČR prostředky na účelovou podporu v celkové výši 3 356 971 tis. Kč na nově zahajované a pokračující projekty. Z toho na řešení nově zahajovaných grantových projektů byla celkem poskytnuta účelová podpora ve výši 685 388 tis. Kč, tedy 20,4 % z celkové výše účelové podpory GA ČR. Na pokračující grantové projekty GA ČR bylo nezbytné celkem zajistit částku ve výši 2 671 583 tis. Kč, tj. 79,6 % celkové výše účelové podpory GA ČR.

GA ČR rozdělila v roce 2014 finanční prostředky pro jednotlivé typy projektů do následujících skupin:

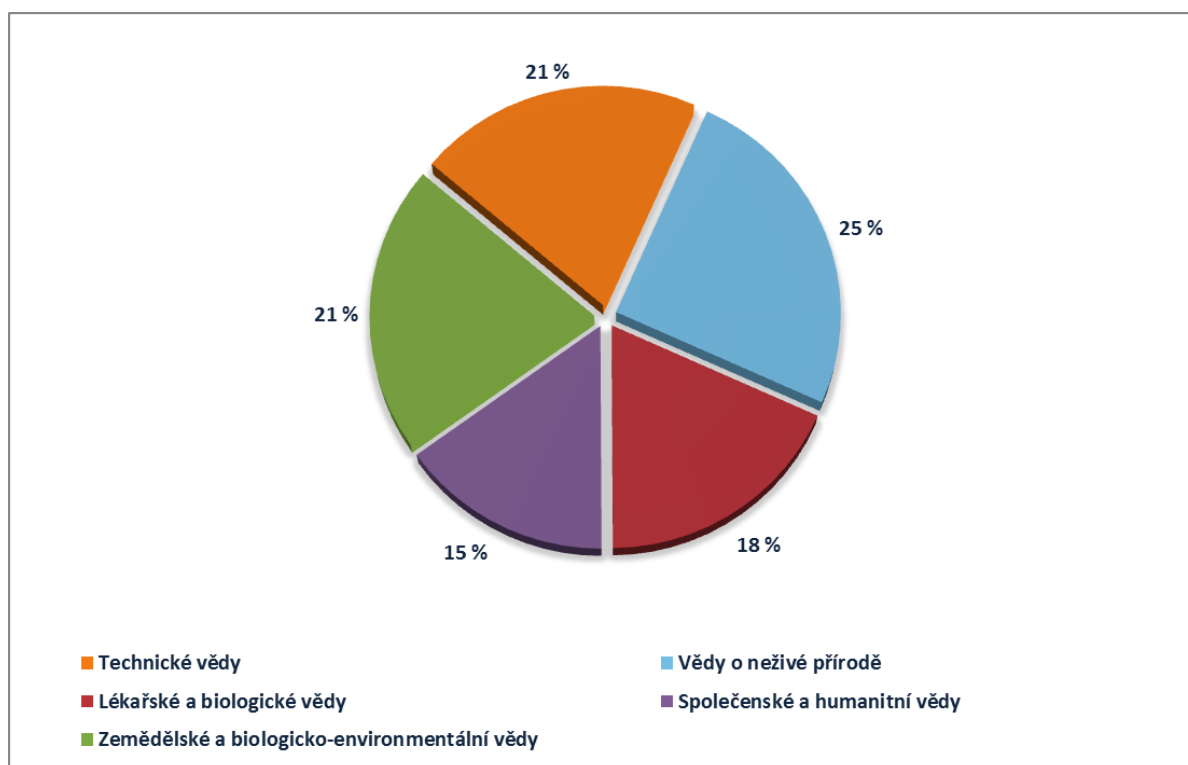
- prostředky pro financování standardních projektů,
- prostředky pro financování mezinárodních projektů,
- prostředky pro financování postdoktorských projektů,
- prostředky pro financování projektů na podporu excelence v základním výzkumu.

Tabulka č. 1: Schválené účelové výdaje GA ČR podle skupin projektů

Skupiny projektů	Schválené účelové výdaje GA ČR v roce 2014 (v tis. Kč)	Podíl účelových výdajů GA ČR v roce 2014 (v %)
Standardní projekty	2 532 819	75,4
Mezinárodní projekty	53 336	1,6
Postdoktorské projekty	287 337	8,6
Projekty na podporu excelence	483 479	14,4
Celkem	3 356 971	100

Celkové rozdělení účelových výdajů GA ČR v roce 2014 podle oborů zachycuje následující graf.

Graf č. 1: Účelové výdaje GA ČR v roce 2014 podle oborů

GA ČR v souladu s § 10 odst. 2 zákona 130/2002 Sb. poskytuje na řešení grantových projektů dotace na základě rozhodnutí o poskytnutí podpory a uzavření smlouvy s příjemcem. Jestliže je příjemcem nebo spolupříjemcem organizační složka státu, je převod finančních prostředků uskutečňován podle provedeného rozpočtového opatření Ministerstva financí ČR. Prostředky určené tomuto příjemci, resp. spolupříjemci jsou převedeny prostřednictvím rozpočtové kapitoly příslušného zřizovatele. Ostatním příjemcům jsou účelové prostředky poskytovány přímým převodem z účtu poskytovatele na bankovní účet příjemce.

V roce 2014 poskytla GA ČR prostřednictvím převodu na běžný účet příjemců celkovou částku ve výši 3 338 234 tis. Kč, z toho neinvestiční dotace ve výši 3 309 269 tis. Kč a investiční dotace ve výši 28 965 tis. Kč. Rozpočtovým opatřením Ministerstva financí ČR bylo převedeno organizačním složkám státu 7 190 tis. Kč. Tabulka č. 2 popisuje příjemce dotací podle typů organizací a transferované prostředky jsou zde rozděleny na neinvestiční a investiční. GA ČR poskytuje nejvyšší finanční podporu na projekty AV ČR a vysokým školám. V roce 2014 vydala GA ČR na tyto projekty více než 95 % celkových účelových výdajů.

Tabulka č. 2: Souhrn finančních prostředků vyplacených v roce 2014

Položka	Schválený rozpočet (v tis. Kč)	Konečný rozpočet (v tis. Kč)	Skutečnost (v tis. Kč)
5212 Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům - FO	316	316	316
5213 Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům - PO	7 268	15 765	15 765
5221 Neinvestiční transfery obecně prospěšným společnostem	11 923	12 702	12 702
5222 Neinvestiční transfery občanským sdružením	2 036	2 716	2 716
5229 Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím	848	848	848
5311 Neinvestiční transfery státnímu rozpočtu	7 423	3	0
5332 Neinvestiční transfery vysokým školám	1 228 780	1 617 620	1 615 768
5334 Neinvestiční transfery veřejným výzkumným institucím	1 208 444	1 596 416	1 596 310
5339 Neinvestiční transfery cizím příspěvkovým organizacím	48 012	65 316	64 844
5901 Nespecifikované rezervy	782 545	48 786	0
6352 Investiční transfery vysokým školám	1 298	5 624	5 624
6354 Investiční transfery veřejným výzkumným institucím	3 370	23 341	23 341
6901 Rezervy kapitálových výdajů	54 708	30 411	0
Celkem	3 356 971	3 419 864	3 338 234

4. PROJEKTY GA ČR V ROCE 2014

GA ČR vyhlásila 7. března 2013 veřejnou soutěž pro standardní grantové projekty, postdoktorské grantové projekty a mezinárodní grantové projekty s počátkem řešení od 1. ledna 2014. Konec soutěžní lhůty byl stanoven na 18. dubna 2013. Dále byla 9. dubna 2013 vyhlášena veřejná soutěž pro projekty na podporu excelence v základním výzkumu. Konec soutěžní lhůty byl 22. května 2013. V rámci veřejných soutěží v roce 2013 na podporu standardních projektů, postdoktorských projektů, mezinárodních projektů a projektů na podporu excelence v základním výzkumu s počátkem řešení od 1. ledna 2014 bylo podáno celkem 3 172 návrhů projektů. Z veřejných soutěží bylo celkem vyřazeno 107 návrhů projektů, tj. 3,49 %, které nesplňovaly požadavky stanovené ve vyhlášení veřejných soutěží. Celkový počet grantových projektů, které ve veřejných soutěžích uspěly a jimž byla počínaje rokem 2014 přidělena podpora, byl 523, z toho bylo 362 standardních projektů, 141 postdoktorských projektů, 8 mezinárodních projektů a 12 projektů na podporu excelence v základním výzkumu.

GA ČR vyhlásila 26. února 2014 veřejnou soutěž pro standardní grantové projekty, juniorské grantové projekty a mezinárodní grantové projekty s počátkem řešení od 1. ledna 2015. Konec soutěžní lhůty byl stanoven na 9. dubna 2014. Na konci roku 2013 vyhlásila poprvé GA ČR ve spolupráci s rakouskou agenturou FWF výzvu k podávání rakousko-českých návrhů projektů na principu Lead Agency s počátkem řešení od 1. ledna 2015. V rámci veřejných soutěží v roce 2014 na podporu standardních projektů, juniorských projektů a mezinárodních projektů bylo podáno celkem 2 250 návrhů projektů. Z veřejných soutěží bylo celkem vyřazeno 32 návrhů projektů, tj. 1,42 %, které nesplňovaly předepsané požadavky. Ve srovnání s minulým rokem se jedná o značný pokles počtu návrhů projektů vyřazených z formálních důvodů, konkrétně o více než 2 % z celkového počtu návrhů projektů. Celkový počet grantových projektů, které ve veřejných soutěžích s počátkem řešení v roce 2015 uspěly a jimž byla počínaje rokem 2015 přidělena podpora, byl 574, z toho bylo 500 standardních projektů, 59 juniorských projektů, 6 mezinárodních projektů (DFG 2 projekty k 20. únoru 2015, MOST 3 projekty a NRF 1 projekt) a 9 Lead Agency grantů. Dále FWF a GA ČR vyhlásily dne 22. prosince 2014 společnou výzvu na podávání bilaterálních rakousko-českých projektů základního výzkumu s počátkem řešení od 1. ledna 2016.

4.1 Standardní projekty

Do skupiny standardních grantových projektů se mohou od roku 1993 zapojit všichni uchazeči působící v základním výzkumu. Podmínkou pro přijetí návrhu grantového projektu do veřejné soutěže je splnění všech podmínek definovaných zákonem č. 130/2002 Sb. a podmínek definovaných

v zadávací dokumentaci veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích na podporu grantových projektů základního výzkumu – standardní projekty.

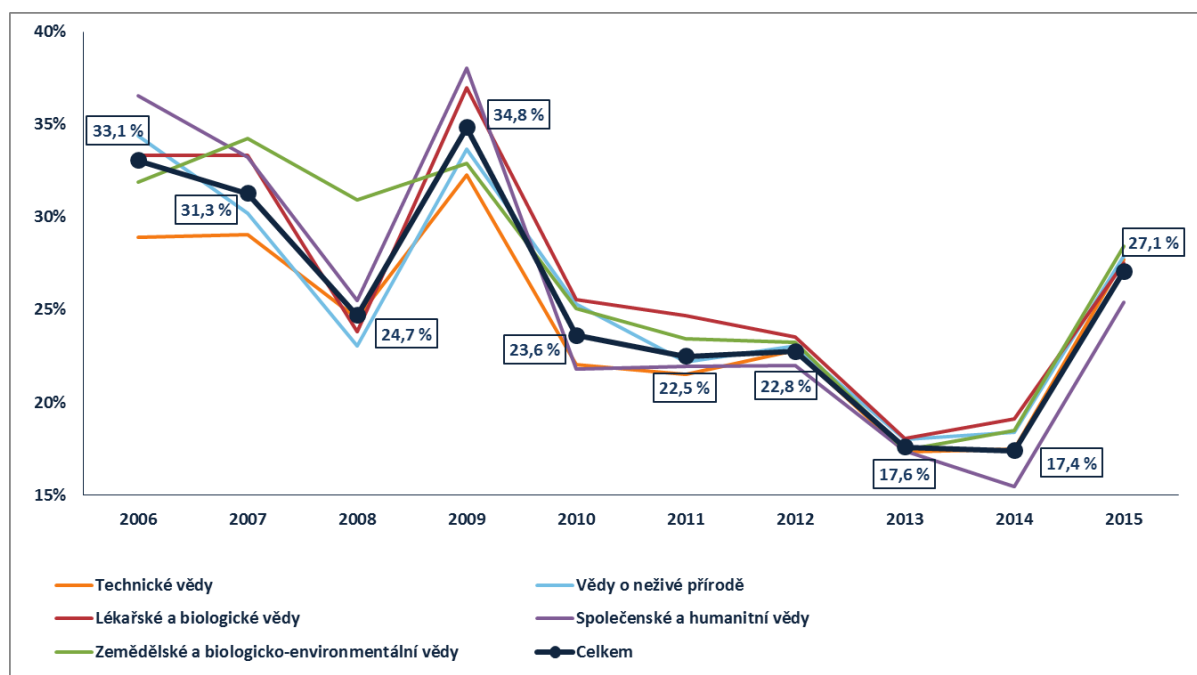
Délka trvání projektů je 2 až 3 roky. Návrhy projektů mohou být podávány ze všech oblastí základního výzkumu. Téma projektu volí navrhovatel. Uchazečem může být právnická či fyzická osoba, organizační složka státu nebo územního samosprávného celku, organizační jednotka Ministerstva obrany ČR nebo Ministerstva vnitra ČR zabývající se výzkumem a experimentálním vývojem. Projekt řeší jedna osoba nebo tým vědeckých pracovníků z jedné nebo více institucí.

Veřejná soutěž je vyhlašována vždy jednou za rok, zpravidla v únoru, hodnoticí proces následně probíhá do podzimu a výsledky veřejné soutěže jsou vyhlášeny zpravidla před koncem příslušného kalendářního roku. Hodnocení probíhá na základě *peer review* systému (panelový systém GA ČR a zahraniční oponenti). Hlavními kritérii hodnocení návrhů projektů jsou originalita a kvalita návrhu projektu, dále odborné předpoklady navrhovatele dosáhnout deklarovaných cílů a také přiměřenost nákladů.

V rámci veřejné soutěže standardních grantových projektů bylo v roce 2013 přijato 2 080 návrhů projektů, které splňovaly požadavky stanovené ve vyhlášení veřejné soutěže, s celkovými finančními požadavky 3 208 994 tis. Kč pro první rok řešení (tj. pro rok 2014). Z formálních důvodů bylo vyřazeno 37 návrhů projektů, tj. 1,7 %. Po provedení hodnocení bylo u 362 grantových projektů rozhodnuto o poskytnutí účelové podpory v celkové výši 621 151 tis. Kč na první rok jejich řešení (tj. na rok 2014).

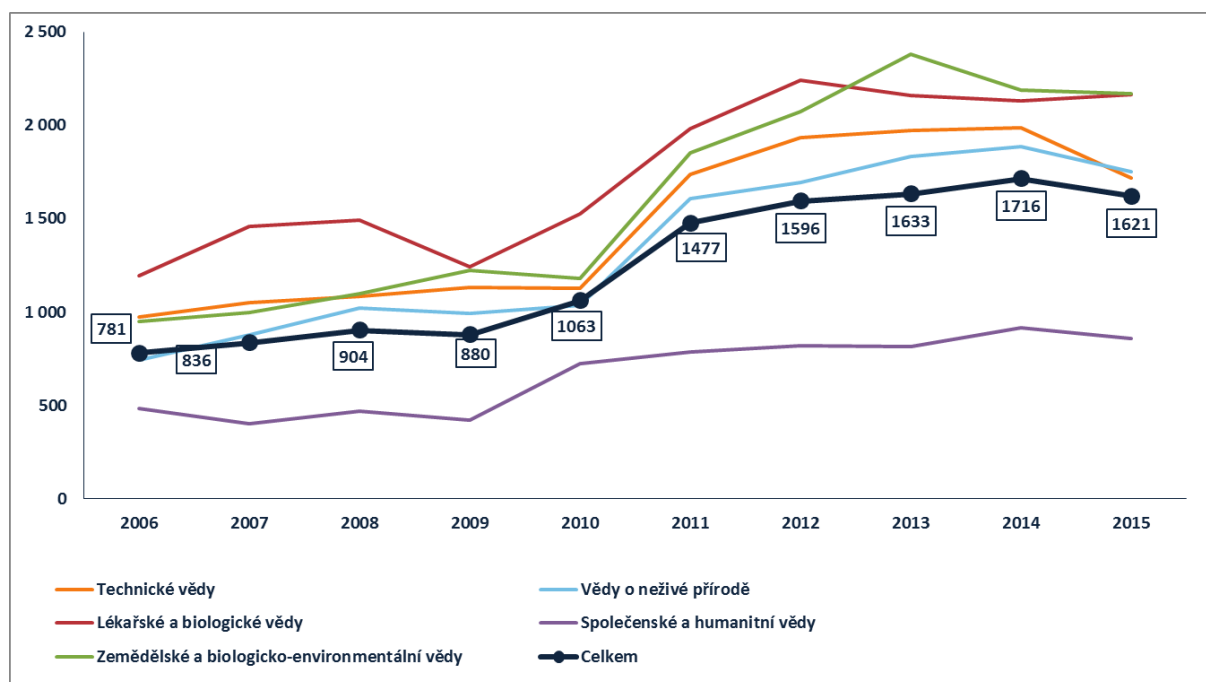
GA ČR v rámci veřejné soutěže v roce 2014 obdržela 1 866 návrhů standardních grantových projektů. V roce 2014 došlo oproti minulému roku ke značnému poklesu počtu vyřazených návrhů projektů z veřejné soutěže, jednalo se pouze o 21 návrhů projektů, které nesplňovaly požadavky zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a podmínky stanovené na základě tohoto zákona ve vyhlášení veřejné soutěže. Předsednictvo dne 1. prosince 2014, po kladném vyjádření předsedů a místopředsedů oborových komisí, rozhodlo financovat 448 standardních projektů. Na zasedání dne 20. února 2015 předsednictvo dodatečně rozhodlo o financování dalších 52 standardních projektů. Celková průměrná úspěšnost v soutěži standardních projektů za posledních šest let poprvé výrazně vzrostla, a to na 27,1 %. Oproti minulému roku se jedná o nárůst skoro o 10 %.

Graf č. 2: Vývoj průměrné úspěšnosti standardních projektů za období 2006–2015

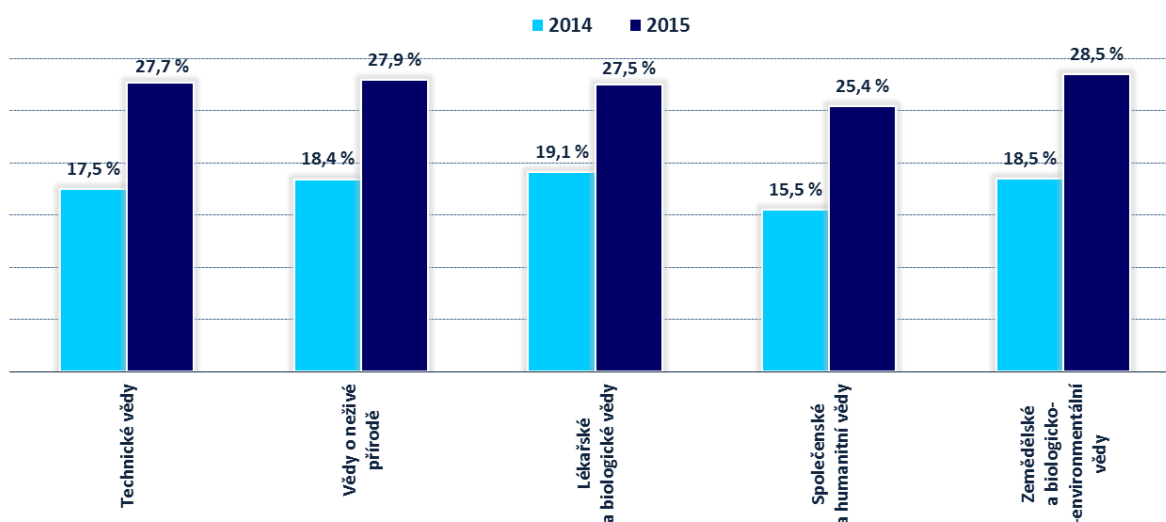
K růstu úspěšnosti přispěla některá nově zavedená pravidla GA ČR, např. pravidlo, podle nějž jedna osoba může být navrhovatelem nebo spolunavrhovatelem pouze jednoho projektu v rámci všech soutěží vyhlašovaných GA ČR v daném kalendářním roce. Růst úspěšnosti je dán také určitým poklesem průměrných ročních nákladů návrhů projektů, viz graf č. 3. Průměrné roční náklady na první rok řešení v případě financovaných standardních projektů pro rok 2015 činí 1 621 tis. Kč; oproti roku 2014 jde o pokles o více než 5,5 %.

Graf č. 3: Vývoj průměrných nákladů v tis. Kč na první rok řešení na financovaný standardní projekt za období 2006–2015

Ve veřejné soutěži standardních projektů zahajované v roce 2015 byly s 28,5 % nejúspěšnější zemědělské a biologicko-enviroentální vědy (viz graf č. 4). Naopak nejmenší úspěšnost 25,4 % měly společenské a humanitní vědy.

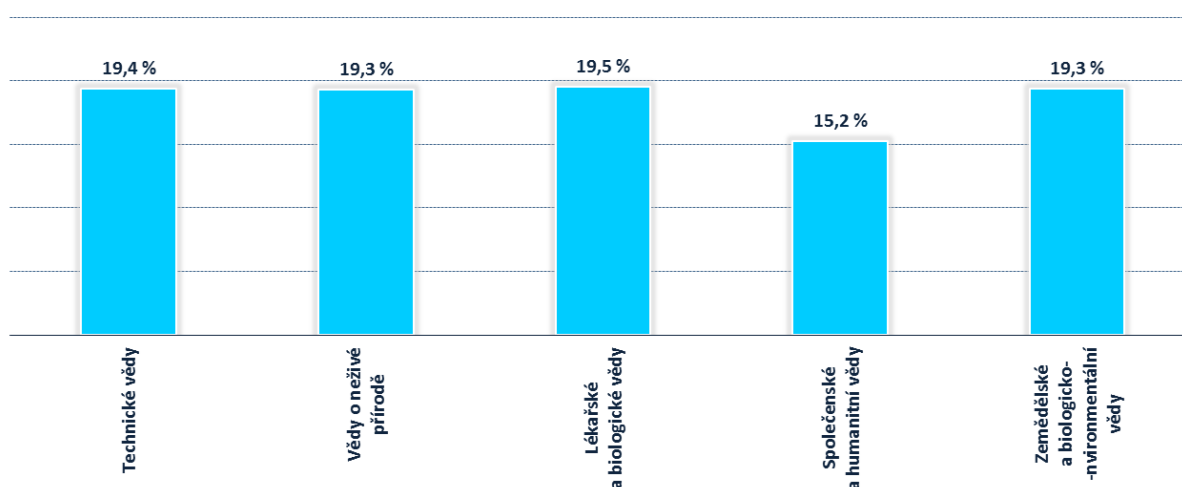
Graf č. 4: Úspěšnosti podle oborů – standardní projekty s počátkem řešení v roce 2014 a 2015

4.2 Postdoktorské projekty

Tento typ projektů GA ČR podporovala od roku 1997. V současné době se nové soutěže již nevyhlašují, poslední veřejná soutěž byla vyhlášena v roce 2013. V rámci postdoktorských grantových projektů bylo do veřejné soutěže v roce 2013 přijato celkem 860 návrhů projektů, které splňovaly požadavky stanovené ve vyhlášení veřejné soutěže. Celkové finanční požadavky činily 503 721 tis. Kč pro první rok řešení (tj. pro rok 2014). Předsednictvo rozhodlo o financování 141 postdoktorských projektů.

Graf č. 5: Úspěšnosti podle oborů – postdoktorské projekty s počátkem řešení v roce 2014

4.3 Juniorské projekty

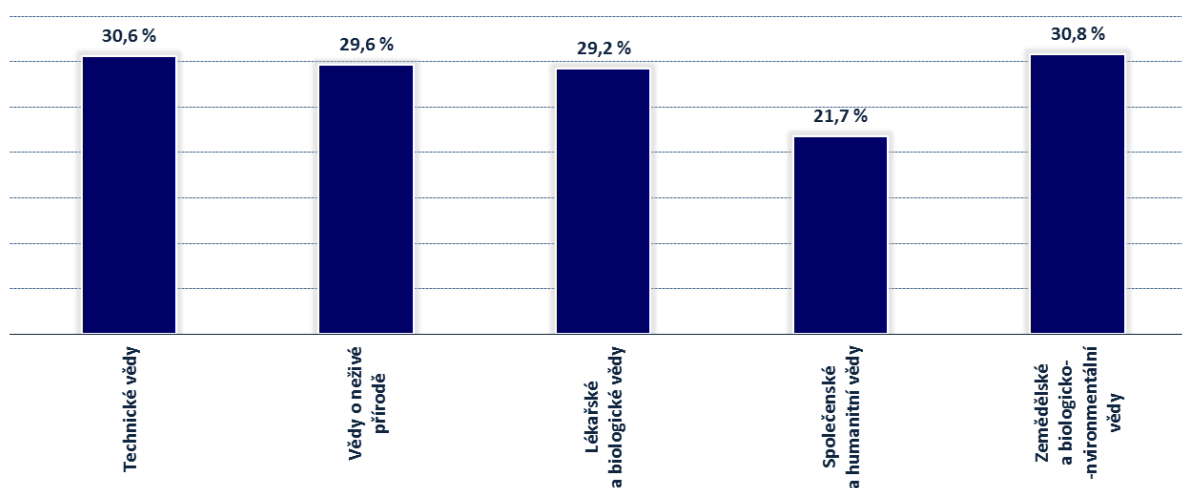
Veřejná soutěž juniorských projektů byla poprvé vyhlášena v roce 2014. Juniorské projekty jsou charakterem odlišné od postdoktorských projektů. Jsou zaměřeny na vytvoření příležitosti pro excelentní mladé vědecké pracovníky s cílem vybudování nezávislé skupiny s několika spolupracovníky a moderním vybavením pro realizaci základního výzkumu mezinárodní úrovně. Jejich cílem je oživit současnou strukturu základního výzkumu v ČR.

Délka trvání projektu je 2 až 3 roky. Návrhy mohou být podávány ze všech oblastí základního výzkumu. Téma projektu volí navrhovatel. V návrhu smí být uveden pouze jeden uchazeč. Navrhovatelem může být jen pracovník působící v oblasti základního výzkumu, který k datu ukončení soutěžní lhůty řádně ukončil doktorské studium, přičemž od ukončení jeho doktorského studia uplynulo nejvýše 8 let. U osob pečujících o nezletilé děti se do tohoto limitu nezapočítává období prokazatelně strávené na mateřské či rodičovské dovolené. Pro podání návrhu je nutnou podmínkou,

aby navrhovatel ke dni vyhlášení soutěže absolvoval postdoktorskou stáž v trvání nejméně 6 měsíců. Hodnocení probíhá na základě *peer review* systému (panelový systém GA ČR a zahraniční oponenti).

V rámci veřejné soutěže juniorských projektů s počátkem řešení v roce 2015 bylo posuzováno celkem 204 návrhů juniorských projektů, které splňovaly požadavky stanovené ve vyhlášení veřejné soutěže, s celkovými finančními požadavky 305 579 tis. Kč pro první rok řešení (tj. pro rok 2015). Po provedení hodnocení bylo u 59 grantových projektů rozhodnuto o poskytnutí účelové podpory v celkové výši 92 157 tis. Kč na první rok jejich řešení (tj. na rok 2015). Úspěšnost u juniorských grantů je 28,9 %.

Graf č. 6: Úspěšnosti podle oborů – juniorské projekty s počátkem řešení v roce 2015

4.4 Projekty na podporu excelence v základním výzkumu

První veřejnou soutěž projektů tohoto typu GA ČR vyhlásila v roce 2011. Druhá a zároveň poslední veřejná soutěž byla vyhlášena v roce 2013. Skupina grantových projektů na podporu excelence se zaměřuje na řešení projektů základního výzkumu, rozvíjení multidisciplinarity v základním výzkumu a spolupráci nejméně dvou vědeckých institucí. Podmínkou pro přijetí návrhu grantového projektu do veřejné soutěže je splnění všech podmínek definovaných zákonem č. 130/2002 Sb. a podmínek definovaných v zadávací dokumentaci.

Délka trvání projektů je 5 let (v případě veřejné soutěže vyhlášené v roce 2013) či 7 let (v případě veřejné soutěže vyhlášené v roce 2011). Návrhy mohou být podávány ze všech oblastí základního výzkumu. U této skupiny projektů se doporučuje vazba na Národní priority orientovaného výzkumu (tzv. orientovaný základní výzkum). Téma projektu volí navrhovatel. Hlavním cílem je podpora

excelence v základním výzkumu, rozvoj multidisciplinarity v základním výzkumu a spolupráce špičkových vědeckých institucí v ČR.

V rámci veřejné soutěže projektů na podporu excelence vyhlášené v roce 2013 s počátkem řešení v roce 2014 bylo podáno 133 návrhů projektů s celkovými požadavky ve výši 1 559 523 tis. Kč na první rok řešení. Z veřejné soutěže byl vyřazen 1 návrh projektu, který nesplňoval požadavky zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a podmínek stanovených na základě tohoto zákona ve vyhlášení veřejné soutěže. Předsednictvo rozhodlo financovat 12 projektů na podporu excelence v základním výzkumu.

Při výběru z předložených návrhů grantových projektů na podporu excelence v základním výzkumu byla v souladu s posláním této skupiny projektů akcentována multidisciplinarita projektů podaných pracovišti, která již v minulosti dosáhla vynikajících výsledků. Následná analýza příjemců úspěšných projektů ukázala, že na řešení těchto projektů se bude v následujících pěti letech podílet 18 týmů z ústavů AV ČR a 18 týmů z vysokých škol (ostatní 3 týmy jsou z jiných typů pracovišť).

4.5 Mezinárodní projekty (bilaterální)

Mezinárodní grantové projekty jsou v GA ČR podporovány od roku 2006, kdy GA ČR navázala spolupráci s jihokorejskou agenturou National Research Foundation of Korea (NRF) a s německou agenturou Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG). V roce 2008 byla mezinárodní spolupráce rozšířena o nového partnera, a to tchajwanskou agenturu National Science Foundation (NSF; dnes Ministry of Science and Technology, MOST). GA ČR vede průběžně dialogy o možném navázání spolupráce i s dalšími zahraničními agenturami. Každé nové navázání partnerství je ovšem podmíněno vyčleněním finančních prostředků na podporu mezinárodních projektů. Tento fakt omezuje výraznější rozšíření mezinárodní spolupráce s novými partnery.

Do soutěže v rámci skupiny mezinárodních grantových projektů základního výzkumu se mohou zapojit všechny kategorie příjemců, které splňují podmínky definované zákonem č. 130/2002 Sb. a podmínky definované v zadávacích dokumentacích veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích na podporu grantových projektů základního výzkumu – mezinárodní projekty a zároveň pravidla pro podávání návrhů projektů partnerských organizací.

Český navrhovatel spolu se svým zahraničním partnerem volí téma projektu. Délka trvání projektů je 2 až 3 roky. Návrhy mohou být podávány do všech oblastí základního výzkumu. Projekty musí vykazovat společné vědecké výstupy obou partnerských pracovišť.

GA ČR podporuje v současné době bilaterální spolupráci vědců a vědeckých týmů ve spolupráci s DFG, NSC a MOST. V této veřejné soutěži jsou návrhy bilaterálních projektů podávány současně k oběma národním agenturám a jsou nezávisle posuzovány v rámci hodnoticích systémů obou spolupracujících agentur. Finanční podporu pak mohou získat ty návrhy grantových projektů, které jsou nezávisle doporučeny k financování oběma národními agenturami. Každý národní poskytovatel následně financuje aktivity týkající se části řešení projektu v rámci svého teritoria.

Tradičně nejvyšší počet návrhů projektů je podáván do česko-německé soutěže (25–45 návrhů projektů). Na základě shody hodnoticích systémů bývá každoročně finančně podpořeno zhruba 8–10 návrhů projektů. Spolupráce s Tchaj-wanem je též na vzestupu. GA ČR a MOST každoročně hodnotí okolo 20 návrhů projektů; 3–4 návrhy projektů získávají podporu. Nejnižší počet návrhů projektů bývá podáván do soutěže vyhlašované ve spolupráci s NRF, kde je každoročně hodnoceno okolo 6 návrhů projektů, z nichž 1–2 získávají podporu.

Ve veřejné soutěži bilaterálních grantových projektů vyhlášené ve spolupráci s DFG, NRF a MOST v roce 2014 bylo posuzováno 56 návrhů projektů s finančními požadavky 96 941 tis. Kč na první rok jejich řešení (tj. na rok 2015). Z tohoto počtu celkem 6 návrhů projektů (DFG 2 projekty k 20. únoru 2015, MOST 3 projekty a NRF 1 projekt) finanční podporu získalo.

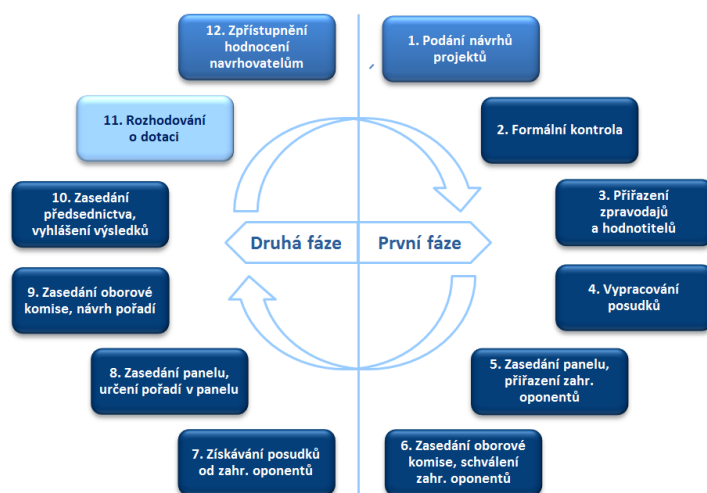
4.6 Mezinárodní projekty (Lead Agency granty)

Jedná se o moderní trend způsobu hodnocení návrhů projektů praktikovaný mezi mnoha evropskými partnery působícími v oblasti financování výzkumu. Podle tohoto principu je společný návrh projektu s mezinárodní účastí podán pouze k té ze spolupracujících agentur, která je ustavena jako agentura vedoucí (Lead Agency). Ta provede evaluační proces podle svých obvyklých pravidel hodnoticího procesu. Výsledky hodnoticího procesu jsou následně vedoucí agenturou předány partnerské organizaci a poté dochází ke společnému rozhodnutí o počtu projektů, které získávají finanční podporu. Vzhledem ke zkušenostem rakouské agentury s mezinárodní spoluprací na tomto principu bylo dohodnuto, že v pozici vedoucí agentury bude v prvních 2–3 letech právě rakouská agentura. Navázání spolupráce přineslo enormní zájem ze strany badatelů z obou zemí, což se projevilo v počtu podaných návrhů projektů (108 návrhů projektů, které splňovaly podmínky pro hodnocení FWF). V rámci první výzvy získalo finanční podporu 9 projektů a obě agentury předpokládají v dalších letech finanční podporu zhruba ve stejném objemu.

4.7 Způsob hodnocení návrhů projektů

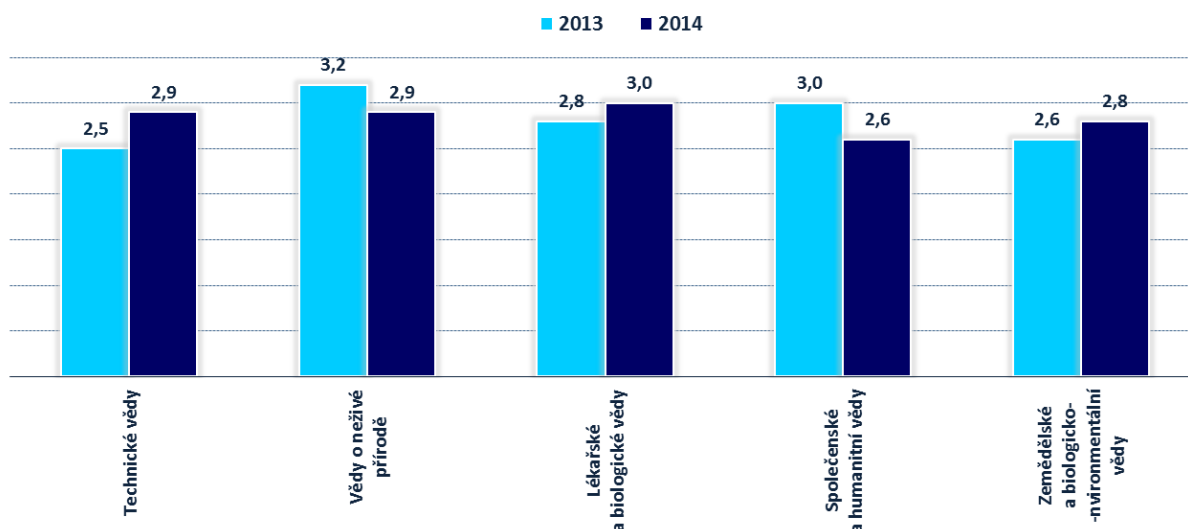
Proces hodnocení návrhů projektů je znázorněn ve schématu č. 2. Návrhy standardních, juniorských a mezinárodních projektů splňující náležitosti zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a podmínky stanovené ve vyhlášení veřejné soutěže jsou postoupeny k hodnocení hodnoticím panelům. V první fázi hodnocení dva členové hodnoticího panelu vypracují posudek návrhu grantového projektu. Další dva členové panelu provádějí hodnocení odborné úrovně projektu formou zařazování projektů do předepsaných kategorií A, B a C, aniž vypracovávají vlastní oponentský posudek. Poté probíhají zasedání panelů, na kterých je alespoň u 30 % návrhů grantových projektů s ohledem na jejich nižší odbornou úroveň (ve srovnání s ostatními návrhy projektů) zastaveno jejich další hodnocení. Ostatní návrhy projektů, s hodnocením vyšším, jsou postoupeny k hodnocení zahraničním oponentům. Po získání posudků zahraničních oponentů jsou návrhy projektů ve druhé fázi posuzovány v panelech a následně seřazeny podle jejich úrovně. Oborové komise sestavují pořadí projektů z jednotlivých panelů, které je podkladem pro rozhodnutí předsednictva o výsledcích veřejných soutěží a pro potvrzení výše dotace na příslušný rok. Podrobněji je proces hodnocení projektů popsán na internetových stránkách GA ČR.

Schéma č. 2: Postup hodnocení návrhů projektů

V roce 2014 byly všechny projekty, které postoupily do druhé fáze, hodnoceny zahraničními oponenty. Průměrné počty zahraničních posudků na standardní, postdoktorské, juniorské a mezinárodní projekty s počátkem řešení v letech 2014 až 2015 podle jednotlivých oborů jsou uvedeny v grafu č. 7.

Graf č. 7: Průměrné počty zahraničních posudků na standardní, postdoktorské, juniorské a mezinárodní projekty hodnocené v roce 2013 a 2014 podle oborů

4.8 Hodnocení ukončených grantových projektů

K 31. prosinci 2013 bylo ukončeno řešení 617 grantových projektů, na jejichž řešení poskytovala GA ČR účelovou podporu a jejichž řešitelé předložili závěrečné zprávy k 31. lednu 2014. Hodnotící panely a následně oborové komise provedly v březnu 2014 vyhodnocení výsledků řešení grantových projektů podle předem stanovených kritérií a doporučily předsednictvu projekty k uzavření. Seznam ukončených grantových projektů spolu s přehledem výsledků a s hodnocením byl poté uveřejněn na webových stránkách GA ČR. Počty projektů podle celkového hodnocení a příslušné oborové komise, které byly ukončeny k 31. prosinci 2013, jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Počty projektů podle celkového hodnocení a příslušné oborové komise ukončené dne 31. prosince 2013

Oborové komise	Celkem grantových projektů	Vynikající	Z toho:		
			Splněno zadání	Splněno s výhradou	Nesplněno
Technické vědy	123	25	82	9	7
Vědy o neživé přírodě	149	72	56	10	11
Lékařské a biologické vědy	82	36	31	4	11
Společenské a humanitní vědy	169	17	91	21	40
Zemědělské a biologicko-environmentální vědy	94	44	30	2	18
Celkem	617	194	290	46	87

5. MEZINÁRODNÍ AKTIVITY

GA ČR vedle podpory základního výzkumu v rámci České republiky dlouhodobě přispívá i k rozvoji aktivit na mezinárodní úrovni.

Od roku 2009 jsou veškeré návrhy projektů podávány do veřejných soutěží v anglickém jazyce. Důvodem pro toto opatření je demografický vývoj, neboť roste počet cizinců trvale žijících v České republice, kteří pracují na různých českých výzkumných pracovištích a univerzitách a žádají o grant. Dalším z důvodů je samotný proces hodnocení návrhů projektů, který probíhá na mezinárodní úrovni. Pro každý návrh projektu GA ČR zajišťuje vedle získání posudků od tuzemských zpravodajů také zpravidla dva posudky od zahraničních recenzentů z celého světa. Užívání anglického jazyka je tedy i z hlediska budoucnosti směr, kterým se hodlá GA ČR dále ubírat. Za účelem získávání posudků, tzv. *peer reviews*, od zahraničních posuzovatelů GA ČR pořídila aplikaci pro vyhledávání zahraničních oponentů Foreign Reviewer Finder (SciVal). Tato aplikace je založena na propojení s databází Scopus a umožňuje na základě sémantické analýzy abstraktu projektu nalézt experty, kteří jsou autory publikací na téma podobné návrhu projektu. Navíc aplikace kromě nalezení potenciálních oponentů umožňuje i ověření potenciálního střetu zájmů s naším navrhovatelem. Díky této aplikaci GA ČR výrazně rozšířila svou databázi zahraničních oponentů.

Další skupinou mezinárodních posuzovatelů, které GA ČR využívá, jsou tzv. zahraniční zpravodajové. GA ČR byla v minulosti kritizována za to, že členům hodnotících panelů umožňuje podávat návrhy projektů do soutěže. Panovala obava o transparentnost hodnotícího procesu, resp. obava z možného ovlivnění pořadí hodnocených návrhů projektů. Námitky, že členové panelů se neúčastní hodnocení vlastních návrhů projektů, se jevily části veřejnosti jako nedostatečné. Z tohoto důvodu se GA ČR v minulosti rozhodla rozšířit hodnocení návrhů projektů podaných členy panelu o hodnocení zahraničním zpravodajem. Jeho úlohou bylo kromě vyhodnocení návrhu projektu také posoudit celkové hodnocení v panelu a vyjádřit se k oprávněnosti pořadí sestavenému panelem. Toto opatření i v minulém roce potvrdilo, že návrhy projektů podaných panelisty byly odbornými panely vyhodnoceny objektivně a projekty podané panelisty nebyly upřednostněny; naopak, v některých případech byly panelem hodnoceny přísněji než projekty jiných navrhovatelů.

GA ČR se dlouhodobě angažuje na celoevropské úrovni v rámci členství v nadnárodních sdruženích European Science Foundation (ESF) a Science Europe (SE), dále v rámci dvoustranných kooperací s partnerskými agenturami DFG, FWF, NRF, MOST a na globální úrovni v rámci členství v Global Research Council (GRC).

ESF je sdružením evropských národních organizací odpovědných za podporu vědeckého výzkumu. Byla založena v roce 1974, své hlavní sídlo má ve Štrasburku a aktuálně sdružuje 66 členských organizací z 29 zemí. Členskými organizacemi jsou vědecké instituce, akademie, grantové agentury apod. ESF je nezávislou neziskovou organizací, jejíž členové dostávají příspěvky z vládních rozpočtů jednotlivých zemí. Pro tuto organizaci je příznačná úzká spolupráce s Evropskou komisí (z pověření komise například administruje program COST). ESF si klade za cíl zprostředkovat a upevnit kontakty vědeckých pracovníků z různých zemí a podpořit spolupráci na významných projektech. Tato spolupráce má současně umožnit širší využití velkých a nákladných vědeckých zařízení. Další z priorit ESF je vymezování nových směrů evropského výzkumu na základě výsledků společného bádání. GA ČR je členem tohoto sdružení od roku 1999. Aktivita ESF v současnosti pouze dobíhají a ke konci roku 2015 plánuje ESF svou činnost zcela utlumit.

SE je sdružením organizací zajišťujících financování evropského výzkumu (RFO) a organizací, které výzkum přímo provádějí (RPO). Přebírá a rozvíjí řadu aktivit v minulosti realizovaných pod záštitou ESF, která svou činnost utlumuje ke konci roku 2015. Sdružení SE bylo založeno v roce 2011 a sídlí v Bruselu. Sdružuje 50 organizací z 27 evropských zemí, přičemž GA ČR, která patří k zakládajícím členům, je zde zatím jediným zástupcem České republiky. Vedle těchto organizací spolupracuje SE s dalšími subjekty, jakými jsou evropské univerzity a akademie, evropské vědecké mezivládní organizace, jednotlivé národní vlády či Evropská komise. Prostřednictvím přímého jednání s klíčovými partnery napomáhá rozvíjení Evropského výzkumného prostoru (ERA). K hlavním zájmům tohoto sdružení patří koordinace postupů a strategií evropských organizací podporujících a realizujících výzkum směrem ke zvýšení konkurenceschopnosti evropské vědy a výzkumu na globální úrovni. Podporuje proto jak práci každé ze svých členských organizací, tak jejich vzájemnou spolupráci, ať už v oblasti strategie nebo konkrétní činnosti; a spolupracuje také s výzkumnými organizacemi mimoevropských zemí. Jejím cílem je prosazování zájmů vědecké obce tak, aby byl ve spolupráci s Evropskou komisí maximalizován vklad jednotlivých členských organizací do rozvoje ERA, a zajištění toho, že evropský výzkum a inovace, které jsou dotované z veřejných zdrojů, budou v nejvyšší možné míře přispívat k rozvoji hospodářství a poskytovat řešení vedoucí ku prospěchu společnosti. Jedním ze stěžejních témat jsou principy hodnocení výzkumu na mezinárodní úrovni, zejména problematika Lead Agency.

GRC je organizace, která byla založena v roce 2012 a GA ČR se i zde řadí k zakládajícím členům. GRC sdružuje národní agentury podporující základní výzkum z Evropy, Asie, Afriky, Latinské Ameriky a USA. Hlavní myšlenkou, která motivovala založení této organizace, bylo vytvoření platformy pro komunikaci a spolupráci mezi národními agenturami, prosazování společných zájmů a principů

financování základního výzkumu, sdílení zkušeností s financováním základního výzkumu v různých zemích, koordinace sdílení informací a dat, podpora excelentního výzkumu a excelentních výzkumných týmů napříč světadíly. Předseda GA ČR se účastní pravidelných zasedání na úrovni prezidentů národních grantových agentur, jakož i menších regionálních zasedání. Hlavními tématy GRC jsou zásadní otázky vědní politiky a strategie na celosvětové úrovni, dále dílčí témata jako jsou *merit review* (jinak též *peer review*), Open Access a Research Integrity.

6. KOMUNIKACE GA ČR

GA ČR se veřejně prezentuje a komunikuje především prostřednictvím svých internetových stránek www.gacr.cz. Ty v uplynulém roce prošly rozsáhlou rekonstrukcí, jejímž cílem bylo především zpřehlednit a zjednodušit jejich návštěvníkům orientaci. Stránky tak nyní lépe plní své poslání pomoci všem zájmovým skupinám snáze dohledat potřebné informace.

Členové předsednictva jsou vědci pracující v různých vědních disciplínách na nejrozličnějších pracovištích. Setkávání se zástupci široké vědecké komunity je pro ně tedy přirozenou součástí jejich běžné denní práce.

Zástupci GA ČR se setkali 1. a 2. prosince 2014 na podzimním výjezdním zasedání v Třeboni s představiteli RVVI, AV ČR, České konference rektorů, Rady vysokých škol, VR, KR a oborových komisí GA ČR. Předseda GA ČR prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc. se také účastnil jednání RVVI, Akademického sněmu AV ČR i dalších akcí, například konference Národního kontaktního centra – ženy a věda. Otevřenost a zájem komunikovat prezentoval i ve svých mediálních vystoupeních (*Lidové noviny* 31. října 2014; *iForum UK* 2. prosince 2014). Dne 5. února 2015 se navíc uskutečnilo hojně navštívené diskusní setkání nazvané „Role GA ČR ve financování základního výzkumu“, které zorganizovala Rada vysokých škol.

Pro vědce i administrativní pracovníky provozuje GA ČR asistenční službu helpdesk. Na ni se mohou lidé se svými dotazy obracet prostřednictvím e-mailové adresy info@gacr.cz, telefonické linky +420 227 088 841 či internetového formuláře. Nejčastější dotazy jsou zpracovávány do složky FAQ a zveřejňovány na internetových stránkách GA ČR. V uplynulém roce zaznamenali operátoři těchto komunikačních kanálů tisíce dotazů.

Významnou novinkou, kterou v oblasti komunikace GA ČR v loňském roce zahájila, bylo vlastní zpracovávání a zveřejňování zpráv o vynikajících výsledcích financovaných projektů. Jde nejenom o ty, které byly oceněné Cenou předsedy GA ČR, ale i o výsledky dalších projektů, které na toto ocenění panely navrhovaly se závěrečným hodnocením „vynikající“, nebo ty, které v průběhu řešení přinesly obzvláště důležité či zajímavé výsledky. Tyto zprávy jsou uveřejňovány v záložce „Vynikající projekty“ na internetových stránkách GA ČR a jsou uvedeny i v závěru této zprávy. Díky výborně fungující spolupráci s médii, která o špičkové projekty základního výzkumu v uplynulém roce projevila mimořádný zájem, se podařilo všem zveřejněným projektům zajistit mediální publicitu. Záložka

„Vynikající projekty“ se pak při měření sledovanosti internetových stránek GA ČR v dlouhodobém horizontu ukázala jako jedna z nejnavštěvovanějších.

6.1 Ocenění za nejúspěšnější výsledky

Ceny předsedy GA ČR převzali řešitelé nejlepších projektů základního výzkumu na konci září. Dvě z nich získali vědci z Ústavu fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR prof. Ing. Jiří Čejka, DrSc., a Mgr. Michal Fárník, Ph.D., DSc. Třetí Cenu předsedy GA ČR obdržel doc. Vítězslav Bryja, Ph.D., z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Zvláštní čestné uznání si za výsledky svého projektu zasloužil prof. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc., z Biologického centra AV ČR.

Informace o projektech oceněných GA ČR v roce 2014:

Mgr. Vítězslav Bryja, Ph.D., Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta

Dynamika proteinů interagujících s Dishevelled a jejich význam pro Wnt signálování (Cena předsedy GA ČR)

Vzájemnou komunikaci buněk v lidském těle na úrovni signální dráhy Wnt zkoumali vědci z Ústavu experimentální biologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity pod vedením doc. Mgr. Vítězslava Bryji, Ph.D. Již dříve se totiž zjistilo, že dojde-li na této dráze, která v lidském organismu řídí řadu buněčných procesů, k nějakému poškození, může v těle vzniknout nádorové bujení. Právě detailní znalost zde probíhajících chemických procesů v budoucnu pravděpodobně umožní zasáhnout do této dráhy v rámci léčebného procesu různých onemocnění. Vědcům se v rámci výzkumu podařilo také popsat některé mechanismy, které umožňují lepší a rychlejší diagnózu chronické lymfocytární leukémie. Přesnější diagnóza u tohoto konkrétního, dosud nevyléčitelného a zároveň i nejčastějšího typu leukémie umožňuje včas zvolit i lépe plánovat vhodnou terapii.

prof. Ing. Jiří Čejka, DrSc., Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i.

Deponované nanočásticové katalyzátory pro tvorbu vazeb C-C (Cena předsedy GA ČR)

Vědci z Oddělení syntézy a katalýzy Ústavu fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR pod vedením prof. Ing. Jiřího Čejky, DrSc., vyvinuli několik nových typů zeolitů, tedy katalyzátorů chemických procesů. Ty mohou v budoucnu najít široké využití v průmyslových technologiích. Zeolity se totiž používají při zpracování ropy, v petrochemii, při ochraně životního prostředí nebo přípravě speciálních chemikálií. V pracích prášcích už v minulosti nahradily pro životní prostředí škodlivé fosforečnany.

Mgr. Michal Fárník, Ph.D., DSc., Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i.

Dynamika solvatovaných elektronů v molekulových klastrech: experiment a teorie (Cena předsedy GA ČR)

Vědci z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR pod vedením Mgr. Michala Fárníka, Ph.D., DSc., studovali prostřednictvím dějů v atmosféře na detailní molekulové úrovni ničení ozonu a ozonové vrstvy. Členové vědeckého týmu se při tom soustředili především na takzvané vodní klastry, což jsou soubory několika set molekul vody. Ve své unikátní laserové aparatuře je uváděli do styku s dalšími molekulami běžnými v atmosféře, například halogenovodíky nebo freony, a svítili na ně současně ultrafialovým světlem napodobujícím sluneční záření. Simulovali tak a následně detailně zaznamenávali procesy, ke kterým v atmosféře dochází na úrovni molekul včetně těch, které vedou k ničení ozonu.

prof. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc., Biologické centrum AV ČR, v. v. i.

Ekologické faktory určující druhovou rozmanitost v tropických lesích: syntéza pro společenstva motýlů (Lepidoptera) na Nové Guineji (Zvláštní čestné uznání předsedy GA ČR)

Vedoucí dlouhodobého výzkumu ekologie živočichů a rostlin v tropickém lese na Papui – Nové Guineji prof. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc., společně se svým týmem v jednom z nejsložitějších biologických systémů světa popisuje nové druhy hmyzu i rostlin a zkoumá jejich vzájemné vztahy. Snaží se vysvětlit, jaké ekologické faktory udržují v tropech tak ohromující množství druhů rostlin i živočichů. Projekt financovaný GA ČR se zaměřil na studium pralesa, kde se na 200 druzích dřevin užívá téměř deset tisíc druhů býložravého hmyzu.